



**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de  
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. VI. Maceraten. seu Tolentina jurisdictionis. De eadem materia jurisdictionis delegatæ competentis Episcopis, seu locorum Ordinariis in Ecclesiis, & locis exemptis. Et aliqua etiam de territorio ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

ac propterea concessa fuit delegatio, Quod ex rationis identitate optimum esset extendi etiam ad loca nullius cum vero & proprio territorio separato, ut plurimum sensus est fuisse quoque de intentione Sac. Conc. Trid. quamvis ex declarationibus Sac. Congregationis contrarium receptum sit, sed fortè tractu temporis ob eandem prædictam inconvenientium & scandalorum rationem ab hac opinione recedendum erit, vel demandanda huiusmodi Prælatorum suppressio cum restitutione antiquis Diocesibus seu vicinioribus, ut esse sensum plurimum zelantium Cardinalium dictæ Congregationis Concilii agnovi occasione disputandi punctum, de quo infra in *Murmen. seu nullus Carpen. collationis ordinum disc. 16.*

Et quatenus pertinet ad præsentem causam præmissa clarè comprobari dicebam à subsequuta observantia, quæ in omnibus materiis est optima interpretis, ac interpretationum Regina, quoniam abstinens Episcopis à tempore dictæ editæ Constitutionis usque ad illud publicationis Concilii Tridentini à visitatione, ac exercitio aliorum actuum jurisdictionalium in huiusmodi locis, illic post dictam publicationem, de anno scilicet immediate sequenti, visitare, dictamque delegatam jurisdictionem exercere ceperunt, atque ita spatium unius sæculi continuatum fuerat, unde propterea prorsus improbabilis videbatur hæc dicti Collegii seu ejus Protectoris prætenso, quoniam dicta res iudicata, ac status antiquus per eam firmatus, est rectè compatibilis cum lege Conciliari postmodum superventa, dictumque statum ita immutante; & istam credebam esse veritatem.

**MACERATEN.**  
SEU TOLENTINA JURISDICTIONIS  
PRO  
COLLEGIO ROMANO SOCIETATIS JESU  
CUM EPISCOPO.

*Causa decisus per Sac. Congregationem Concilii pro Episcopo.*

De eadem materia jurisdictionis delegatæ competentis Episcopis, seu locorum Ordinariis in Ecclesiis, & locis exemptis. Et aliqua etiam de territorio separato.

S U M M A R I U M.

1. **F**Acti series.
2. **R**esolutio Sac. Congregationis.
3. **M**ultitudo Advocatorum, vel motivorum, eorumque diversitas præjudicare solet causis.
4. **R**eferuntur diversa motiva causa.
5. **A**n ex parte Episcopi agentis probari debeat situatio in diocesi.
6. **P**rivilegia concessa Religioni ejusque Monasteriis non competunt Monasterio ab ipsa Religione dismembrato.

7. **D**e distinctione privilegii realis, vel personalis.
8. **Q**uid operentur in hac materia privilegia exemptiva religionum, vel Ecclesiarum.
9. **P**rincipes sæculares nullam habent potestatem circa territorium, & fines spirituales, sed id petunt ad solum Papam.
10. **P**rincipum privilegia deservire possunt tanquam lex fundationis, accedente assensu Papa, etiam in iis, quæ sunt juri contraria.

D I S C. VI.



E anno 1075. Guarnerius Dux Spoleti fundavit Monasterium *Claravallis Flastra* Ordinis Cisterciensis, situm in quodam tenimento inter Oppida *Tolentini*, & *Orbisalia*, tunc diocesis Camerinenfis, sub ea lege, quod Abbas benedictionem reciperet à Romano Pontifice, sub cuius tuitione, ac immediata protectione esset, ita ut (sunt verba documenti), *nec aliquis Episcopus, vel alia persona Ecclesiastica, sive secularis, nullo unquam tempore ibi aliquam haberet jurisdictionem, vel prætenso*; Atque de anno 1150. *Eugenius III.* dictam erectionem approbando, Monasterium juris B. Petri declaravit, & sub ejus & Sedis Apostolicæ protectione suscepit, unde propterea ab eo tempore Abbas intrâ dictum tenimentum (in quo etiam aliqua fama est aliàs Castrum inhabitatum adfuisse), utramque jurisdictionem spirituales, & temporales exercuit, absque eo quod appareat, Episcopum Camerinensem aliquam dedisse molestiam, itantibus præsertim, ultra dictum privilegium particulare, amplis privilegiis exemptivis ipsius Religionis, illo potissimè concessio per *Innocentium VIII.* per quod Abbates in eorum Monasteriis, ac annexis declarantur veri Ordinarii, cum omnimoda exemptione à quacumque Episcoporum jurisdictione; Cum autem hoc Monasterium, eadem Religione in eo continuante, consuetum esset ab aliquo tempore concedi in Commendam Cardinalibus, vel Prælati sæcularibus, *Gregorius XIII.* de anno 1581. suppressio titulo Abbatæ, dictisque Religiosis ejectis, illud univit Collegio Romano Societatis Jesu, cum omnibus ejus pertinentiis, jurisdictionibus, & prerogativis, tribuendo ejusdem Collegii Rectori plures facultates, illam præsertim exercendi omnem curam, tam conventuales, quàm jurisdictionales, ac etiam parochiales, per se, vel per alium, diocesani loci, vel cujusvis alterius licentia minimè requisitâ; Cumque paulò post de anno scilicet 1586. *Sixtus V.* dismembrando à dicta diocesi Camerinenfi præfatum Oppidum *Tolentini*, illud erexisset in Cathedrali *Maceraten.* Hinc proinde hujusnovæ Ecclesiæ Episcopus cum præsupposito quod dictum Monasterium ejusque tenimentum intrâ dictæ novæ diocesis limites situm esset, præterecepit exercitiâ jurisdictionis delegatæ à Sac. Conc. Trid. & Apostolicis Constitutionibus in concernentibus curam animarum, & administrationem Sacramentorum cum quibusdam colonis, & operariis, qui cum eorum familiis in dicto tenimento vivebant, & Sacramenta in dicta Abbatæ Ecclesia recipiebant, Unde desuper introducta fuit lis in Rota ab anno circiter 1580. absque ulteriori protectione, utraque partium procurante aliquos a-

Aus jurisdictionales facere, ac respectivè in exemptione se confovere usque ad annum 1663. in quo modernus Episcopus, hujusmodi præntensionem formiter promovendo, adit Sac. Congregationem Concilii, à qua de mense Junii ejusdem anni prodiit consuetum rescriptum Episcopo favorabile, illum scilicet esse manendum in exercitio dictæ jurisdictioni delegatæ, donec præntensum territorium separatim justificetur, vel per privilegium, vel per immemorabilem cum tribus conformibus canonicaliam.

Remansit verò dictum rescriptum sine effectu, ex eo quod Me consulente, Collegii Superiores mandarunt, illos operarios, & colonos cum uxoribus, & filiis in tenimento, & extrà Abbatiæ ambitum, in forma populi viventes dimitti, retinendo solum eos operarios, qui citrà clausuræ violationem, vel scandalum intrà ipsius Abbatiæ clausuram, & ambitum vivere possent, quorum respectu privilegia exempitiva, etiam quoad hoc operantur ad ejusdem Concilii mentem ex supra deductis in *Faventina disc. 4.* Vel quod iidem coloni & operarii, eorumque Uxores & filii accederent ad Parochiam Oppidi adjacentis ad sacramenta recipienda, ita removendo materiam, seu occasionem visitandi, aliosque hujusmodi jurisdictionis actus exercendi, atque hoc fuit bonum temperamentum, per quod cessavit controversiæ occasio.

In hac autem disputatione habitæ in Sacra Congregatione, magis verò in Congressibus pro causæ directione habitis, cum interventu plurium Advocatorum, ac etiam ejusdem Societatis professorum aliquam juris peritiam habentium, multa promota fuerunt motiva, magnaque intercessit opinionum diversitas, quæ Episcopi victoriam faciliorem reddidit, quoniam, ut frequens experientia docet, multiplicitas, ac diversitas motivorum causis præjudicat, eo modo, quo multitudo medicorum, ac diversitas medicamentorum præjudicat infirmo, quia incongrua & levia motiva, congruis, & solidis fidem adimere solent.

Aliqui enim erant in sensu, principaliter insistendum esse in eo, quod ex parte Episcopi non probaretur dicti Monasterii, ejusque tenimenti, & pertinentiarum situatio intrà limites diocæsis, ut ab Episcopo actore probandum esse tanquam intentionis fundamentum, quandoque Rota respondere consuevit, ex supra deductis in *Toletana disc. 1.* ac etiam in *1. Beneventana, & in Aprutina disc. 11. & 12.* & in aliis.

Alii, quod principaliter insisti deberet in privilegio *Innocentii VIII.* concessio Ordini Cisterciensis, per quod Abbates, veri Ordinarii in eorum Monasteriis, & cum eorum subditis declarantur; Alii vero insistebant in privilegio Ducis Spoleti, clarè decernente, nullum Episcopum in hoc Monasterio se ingerere posse, sed esse debere solius juris B. Petri & Sedis Apostolicæ, quasi quod ita inducitur esset quadam territorii separatim, saltem in propriè, & secundum quid juxta firmata in *Montis Cassini jurisdictionis coram Bichio dec. 373. par. 11. rec.* & de qua habetur actum in *1. Mariscana disc. 18.*

Et alii demum, quod solidius fundamentum consisteret in indulto *Gregorii XIII.* occasione unionis, ejusdem Collegii Rectori concessio, ut scilicet per se vel per alium, curam etiam parochialem, & sacramentalem in dicto Monasterio ejusque Abbatiæ exercere possent, Ordinarii loci licentiâ neque petita, unde propterea dicebant, ita haberi privilegium expressum, ac litterale.

Mihi pro eodem Collegio scribenti, & cui tanquam inter dictos Advocatos juniore incumberebat post causæ Patronum votum proferre, nullum ex his fundamentis placebat, unde propterea ab initio tanquam certam timui, ac prævidi dictam contrariam resolutionem, aliudque remedium pro meo judicio non subesse dicebam, nisi illud ex tunc supra insinuatam tollendi scilicet populum, atque ita dictæ jurisdictionis materiam, seu occasionem, removere, ut docuit causæ eventus meo voto confirmis.

Expendendo siquidem singula fundamenta, satis debile videatur primum non probatæ situationis, ex iisdem rationibus, ex quibus in tot aliis causis hoc motivum deductum, & rejectum fuit, præsertim in *dictis Toletana, & in Beneventana*, ac in aliis, Quoniam ultra aliquas enunciativas, aliæque facti adminicula, cum hujusmodi controversiâ ut supra initium haberet ab anno 1590. unde intercesserat spatium annorum 73. prorsus improbabile videbatur, quod in tam longo intervallo, Episcopus Cameriniensis, de cujus tantum diocæsi iste locus præntendi posset, nunquam compartisset, neque compareret, cum stante totius Orbis divisione in diocæses, quoties negatur locum esse in illa Episcopi agentis, saltem aliquis probabilis sumus dandus videtur, illum esse in alia diocæsi, ad repellendum actorem, ut dabatur, ratione præsertim majoris adjacentiæ, & vicinitatis in *Aprutina*, de qua in *disc. 11.* Sive ratione aliorum locorum adjacentium, quæ jam firmata sint esse nullum, & de territorio separato, ut inducebatur in *d. Benev. disc. 12.* Sed nullâ ex his circumstantiis accedente, satis debilis in proposito videtur insistentiâ in sola regula generali, quod reo & possessori sufficit viacere per non jus actoris, ut frequens experientia consimilium causarum docuit.

Privilegium generale per *Innocentium VIII.* alioque Pontifices concessum Religioni Cisterciensium, neque relevare videbatur, quoniam illud concessum fuit intuitu ipsius Religionis, ejusque meritorum, ideoque tanquam ex cessante causa non videbatur suffragari pro hoc Monasterio, quod à dicta Religione dismembratum, effectum erat membrum, seu prædium hujus Collegii, prioremque naturam immutaverat ex firmatis in *Laurentana jurisdictionis dec. 313. par. 4. rec.*

Et quamvis unio facta esset (excepta suppressione tituli Abbatiæ), cum omnibus juribus, jurisdictionibus, & præminentis, nihilominus id rectè intelligendum dicebam quoad jura, & privilegia particularia ipsi Monasterio competentia, & quæ realia essent, cum ipsa re ad quemcumque possessorem indifferenter transerentia, secus autem quoad personalia, qualia dicenda videntur ea quæ ipsi Religioni, ejusque professoribus concessa sunt, cum hæc non transerant cum re in diversum possessorem juxta distinctionem, de qua *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 103. latè Rota in Cesenaten. seu Sarasinaten. laudemorum Ghislerio dec. 460. par. 9. rec. & in eadem 19. Junii 1656. Albergato impressa post colluctationes Bondeni dec. 35. & est receptissima distinctio, in qua solum controversia esse solet circa factum, seu applicationem, super natura scilicet, & qualitate privilegii, an esset personale, vel reale, ut patet ex allegatis.*

Et nihilominus, ubi etiam dictum privilegium intraret, neque in proposito alicujus relevantiæ erat, quoniam ex deductis occasione consimilium, & ampliorum privilegiorum Sacræ Religionis Hierosolymitanæ in *dicta Toletana discursi.* hujusmodi

modi privilegia operativa sunt quoad exemptionem à jurisdictione passiva in ordine ad locum & personas, id est Monasterii ambitum, ac personas in eo viventes, non autem quoad jurisdictionem activam cum clero & populo seculari vivente in diocesi & territorio Episcopi, quia irrefragabilis punctus est in eo, quod ista sunt oves in territorio Episcopi viventes: atque in eo spiritualia pascula fumentes, ideoque ad eum tanquam pastorem pertinet inspicere quomodo pascantur, & sic jurisdictione cum exercentibus curam non est ratione ipsorum exercentiam, sed ratione eorum cum quibus exercetur.

Eademque responsione cessabat alterum fundamentum deductum ex indulto Gregorii XIII. super facultate exercendi curam parochialem, & sacramentalem, absque aliqua Ordinarii licentia, vel requisitione, quoniam intelligitur eodem modo, in ipso scilicet Monasterio, ejusque Ecclesia, cum personis tamen in eo viventibus, secus autem in Clero, & populo vivente in territorio, quod in spiritualibus non est Monasterii, sed Episcopi, qui est pastor ovium in suo territorio viventium, atque in hoc, ut dictum est versatur punctus inevitabilis, per quem hujusmodi privilegia in proposito nullius remanent operationis. Quinimò ponderabam istud privilegium nimium refragari, ac destruere prætensionem territorii separati, quod est unicum fundamentum adversus hujusmodi delegatam jurisdictionem, quoniam ita Gregorius, qui unionem fecit, præsupposuit Monasterium sub alicujus Ordinarii territorio, ac jurisdictione situm esse, & sic alium adesse Ordinarium, quam ipsum Collegii Rectorem, cui talis facultas concedebatur, cum alias fatua, & inepta fuisset loquutio, & concessio dictæ facultatis, Ordinarii loci licentiâ minimè requisitâ.

Demum quoad fundamentum deductum ex privilegio Ducis Spoleti, illud simpliciter, & de se consideratum, absque dubio nullius erat momenti, cum ad Principes seculares non pertineat in his materiis spiritualibus se ingerere, quia facultas assignandi, dividendi, seu uniendo territorium spirituale pertinet ad solum Papam privativè ad quemcumque, ut plene deducitur in *decisionibus coram Bevilacqua editis in dicta Toletana disc. 1.* & passim cum sit principium hodie absolutum.

Quia verò dictæ foundationi acceperat Apostolica approbatio concessa per Eugenium III. idcirco ponderabam, dictum privilegium Ducis fundatoris, considerandum esse tanquam legem à patrono, & fundatore in limine foundationis adjectam, de Ordinarii, seu Papæ consensu ex dicta Apostolica confirmatione resultante, unde inferri posset ad conclusionem, quam in materia juris patronatus recepit, ac frequentem habemus, quod leges in limine foundationis adjectæ per fundatorem de consensu Superioris servandæ sunt, quamvis essent juri contrariæ ad text. in cap. nobis, & cap. prætereà il secundo de jure patronatus, ibique scribentes, de quibus Barbof. alleg. 35. Buratt. & Adden. decis. 221. & 227. Roias decis. 294. numer. 20. & sæpius in sua materia, sub tit. de jure patronatus, ac etiam infra in Papien. & frequentius disc. 40. & 41. Verum & adhuc urgebat difficultas ob eamdem responsionem ut supra datam privilegii generalibus Cisterciensium, ac privilegio particulari Gregorii XIII. occasione unionis, ut scilicet id intelligatur quoad ipsum Monasterium ejusque Re-

ligiosos, & servientes, quorum respectu ita etiam providere oportuit, cum tunc non adhuc dilatata exemptione generali Regularium, isti generaliter subjacerent Ordinario, atque privilegia exemptionis essent particularia juxta deducta hoc eodem titulo, in Colonien. exemptionis S. Cornelii disc. 28. & in aliis, unde propterea causa suas habebat difficultates, atque resolutio Sac. Congregationis, reflectendo ad veritatem, visa fuit iusta & benè fundata.

## ASTRORICEN, SEV NVLLIVS JURISDICTIONIS

PRO

ABBATE OPPIDIDI VILLÆ  
FRANCHÆ,  
CUM EPISCOPO.

Casus decisus per Rotam pro Abbate.

De omnimoda jurisdictione quasi Episcopali cum territorio separato competente Prælato inferiori privativè ad Episcopum ex privilegio Apostolico, Et de ipsius privilegii executione, & effectuione.

De laudo an valeat in bonis, & juribus Ecclesiasticis sine beneplacito Apostolico; Et quando istud adesse dicatur præsumptum ex lapsu temporis.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **F** De materia remissoria, quando decur vel denegetur.
- 3 **A**d Papam pertinet territoria dividere, vel unire, ac loca Nullius constituere.
- 4 **D**ari non potest de non usu legis, vel privilegii habentis decretum irritans, & leges Pontificia non egent acceptatione populorum, & num. 6.
- 5 **E**ffectuatio in parte, operatur effectuionem in toto.
- 6 **D**eclaratur conclusio, de qua num. 4.
- 7 **Q**uomodo sit probandum non usum legis vel privilegii.
- 8 **Q**uando interruptiones factæ ex parte Episcopi præjudicent jurisdictioni Prælati inferioris.
- 9 **P**rivilegium recipit interpretationem ab usu, & potest ex isto pati diminutionem, si non totalem destructionem.
- 10 **A**dvocati Romana Curie cur dici possint nobiliores Advocatis aliorum locorum, & de ratione.
- 11 **C**ompromissum in bonis vel juribus Ecclesiasticis cadit sub extravaganti ambitiosa, & fieri non potest sine solemnitatibus.
- 12 **C**ardinalis asserzioni de viva vocis oraculo per Papam sibi tradito, an sit credendum.
- 13 **Q**uando beneplacitum Apostolicum præsumptum non iniret, licet concurrat lapsus temporis ad id sufficientis.
- 14 **D**e Constitutione Urbani VIII. tollente beneplacitum.